

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

201200347-/TJH

01/2012

20. mars 2012

HØRINGSUTTALELSE FRA MENTAL HELSE UNGDOM PÅ VÅRE SYN PÅ FORSLAG TIL ENDRINGER I REGIONALE SIKKERHETSAVDELINGER M.M.

Mental Helse Ungdom er en selvstendig interessepolitisk barne- og ungdomsorganisasjon innen psykisk helsefeltet.

Høringsuttalelsen er utformet etter disposisjonen i høringsnotatet, og vi kommenterer de punkter vi finner relevant å kommentere. Våre innspill vedrører i hovedsak kapitlene 6.1, 6.2 og 6.3 henholdsvis forslag om adgang til undersøkelse av pasientens person, rom og eiendeler, forslag om adgang til å undersøke besøkende og forslag vedrørende forbindelse med omverdenen. I tillegg gis kommentar til særlige bestemmelser i kapittel 7.

Kapittel 6.1 m.m. – Forslag om adgang til undersøkelse av pasientens person, rom og eiendeler.

Mental Helse Ungdom forstår behovet for sikkerhet ved de regionale avdelingene. Likevel kan ikke Mental Helse Ungdom se at vurderingene gjort av departementet i 1999 skulle være annerledes i dag. Vurderingen som da ble gjennomført, gikk på at innføring av bestemmelser om kroppsvisitasjon og kontroll av medbrakte eiendeler ville være en for stor inngripen, og at dette derfor ikke ble lovfestet. Dette argumentet synes fortsatt å være gyldig.

Mental Helse Ungdom kan ikke stille seg bak forslaget om at adgang til undersøkelse av pasientens person, rom og eiendeler skal være en rutine ved innleggelse, samt før og etter utganger. Mental Helse Ungdom mener at unnlattelse av kroppsvisitasjon bør være hovedregel, da antallet personer i sikkerhetsavdeling ikke tilsier at dette er en nødvendig rutine. En slik rutine vil også være svært inngripende i den personlige integriteten. Bestemmelsene i lovens gjeldende § 4-6 ansees derfor for å være tilstrekkelige.

Mental Helse Ungdom tar sterk avstand fra å flytte undersøkelse av kroppens hulrom fra nødrett til lovfestet rett. Dette er en svært personlig inngripen, og slikt hører ikke hjemme under helsevesenet. Dette er forbudt. Slik bør det fortsatt være både i sikkerhetsavdeling og avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå.

Kapittel 6.2 – Forslag om adgang til å undersøke besøkende

Mental Helse Ungdoms stiller seg bak forslagene. Imidlertid bør dette utformes som en absolutt regel uten unntak, som også omfatter helsepersonell og annet personell både i regionale sikkerhetsavdelinger og i avdeling med særlig høy sikkerhet.

Tillatelsen til å ta med gjenstander inn og ut av regional sikkerhetsavdeling må også gjelde ansatte ved enheten, slik som mobiltelefon, Ipad, PC, belter, nøkkelknipper og liknende. Avgjørelsen om tillatelse må fattes av fagansvarlig og nedtegnes i protokoll. Alt annet kontrollerende personell må også søke om slik tillatelse, og både pasient og ansatte må kunne påklage vedtaket til kontrollkommissjonen, både i sikkerhetsavdelinger, og avdelinger med særlig høyt sikkerhetsnivå.

Begrunnelsen for at personell skal omfattes av bestemmelsen er lik som for pasienten. Pasient i sikkerhetsavdeling vil som departementet selv anfører, kunne være på enheten alene og

derfor etter menneskerettighetene ha krav på tett kontakt med personell. I uoppmerksomme situasjoner kan pasient da få tilgang til skadelig utstyr for seg selv og andre.

Bestemmelsene om adgangskontroll må gjelde alle til enhver tid, uten mulighet for å gi unntak.

Kapittel 6.3 – Forslag vedrørende forbindelse med omverdenen.

Mental Helse Ungdom stiller seg bak forslaget om at vedtak om innskrenkning av forbindelse med omverdenene med tilhørende skjønn, kan overprøves av kontrollkommissjonen. Det foreslås at vedtak om besøk bak glassvegg og/eller med personell til stede, ikke får lenger varighet enn 24 timer. I tillegg mener Mental Helse Ungdom at det må presiseres i lovverket at besøk med glassvegg eller personell til stede må være gjensidig utelukkende alternativer. Dette fordi glassvegg i stor grad overflødiggjør personell og ivaretar nødvendig sikkerhet. Spesielt i samtale med nære familiemedlemmer herunder barn, oppfatter Mental Helse Ungdom både glassvegg og personell til å være for drastisk og åpenbart unødvendig.

Hvis en slik bestemmelse likevel innføres, må den i alle tilfeller få oppsettende virkning ved klage til kontrollkommissjonen, slik at kommissjonen kan sammenkalles og vurdere vedtaket ved klage. Å tillegge faglig ansvarlig slik myndighet er slik vi ser det ikke riktig i avdelinger med særskilt sikkerhetsnivå, og bør tillegges annet kompetent organ, for eksempel fylkesmannen (se for øvrig argumentasjon for dette på neste side). Dette blant for å fordele myndighet, da klageadgangen i avdeling med særlig høy sikkerhet vil kunne bli dårligere enn i vanlige sikkerhetsavdelinger.

Kapittel 7 – bestemmelser som vedrører enhet med særlig høyt sikkerhetsnivå

Mental Helse Ungdom er skeptiske til det vi oppfatter som en gradvis overføring av fengselsliknende oppgaver til helsevesenet. Utviklingen går i en retning hvor Mental Helse Ungdom mener det ville være mer riktig å vurdere behovet for en ny forvaltningsenhet innen fengselsvesenet, som ivaretar fengselshelse, fremfor å lage en ennå tydeligere

fengselsliknende etat innen helsevesenet. Ansatte i helseforetakene er som hovedregel ikke offentlige tjenestemenn slik som i kriminalomsorgen, men privat ansatte. Dette er på et prinsipielt grunnlag svært betenkelig, og spesielt i avdelinger med særlig høyt sikkerhetsnivå vil den faglig ansvarlige få stor myndighet.

Mental Helse Ungdom er i denne sammenheng bekymret for den utvidelse av myndighet som her tillegges den faglig ansvarlige. Dette fordi en kombinasjon av større myndighet på en hånd, kombinert med en svekkelse av pasientens klageadgang kan skape uheldige og maktesløse situasjoner for pasienten.

Mental Helse Ungdom mener flere av disse utvidede fullmaktene i enheten med særlig høyt sikkerhetsnivå skal tillegges fylkesmannen ved fylkeslegen, som offentlig tjenestemann. All den tid omfanget av disse bestemmelsene vil bli svært begrenset vil ikke dette utgjøre noen kapasitetsutfordring hos fylkesmannen. I tillegg vil faglig ansvarlig ikke alene sitte med alle fullmakter, noe som er viktig for rettsikkerheten. I tillegg er Mental Helse Ungdom usikker på om flere av vurderingene som tillegges faglig ansvarlig faktisk er mulig for vedkommende. Eksempelvis er ikke faglig ansvarlig kompetent til å vurdere forhold knyttet til hva de ulike gjenstander kan benyttes til og ikke, farligheten i for eksempel å ha kontakt med utenforstående m.m. Dette er vurderinger som fengselsvesenet har kompetanse på.

Departementet oppfordres derfor til å etablere slik enhet med særlig høyt sikkerhetsnivå i tilknytning til et fengsel. Videre må den faglig ansvarlige sitt ansvar begrenses til det rent behandlingmessige, og visse avgjørelser som beskrevet ovenfor må tillegges fylkesmannen. I tillegg må fengselsvesenet tillegges ansvaret for sikkerheten.

Mental Helse Ungdom mener at vedtak i enheten som handler om undersøkelse av pasientens person, rom og eiendeler skal fattes skriftlig, og kunne klages til kontrollkommisjonen. Vedtak om undersøkelse av kroppens hulrom er vi mot. Hvis dette blir en realitet i regional

sikkerhetsavdeling med særlig sikkerhetsnivå må denne vedtaksmyndigheten tillegges fylkesmannen. Dette skal også kunne klages til kontrollkommisjonen og domstolen.

Kontrollkommisjonens vedtak om overføring til regional sikkerhetsavdeling må innføres i listen i lov om psykisk helsevern § 7-1, og følgelig kunne påklages til domstolene også for avdeling med særlig høy sikkerhet.

Mental Helse Ungdom uttrykker stor skepsis til at disse endringene også begrunnes med fare for den enkelte pasient hvis vedkommende ikke beskyttes mot allmennheten. Dette kan aldri være gyldig grunn til å holde pasienter innelukket, det må alltid være pasientens helsetilstand og ønsker som styrer dette.

Mental Helse Ungdom vil avslutningsvis poengtere at denne lovendringen er av svært prinsipiell karakter, og beklager at høringsfristen er kort. Vi synes også det er veldig beklagelig at en prosess av så prinsipiell karakter hastes gjennom systemet på denne måten.

Oslo, den 20. mars 2012

Med vennlig hilsen

Adrian Wilhelm Kjølø Tollefsen
Generalsekretær
Mental Helse Ungdom